

Nr 242

Av herr **Larsson, Nils Theodor, m. fl.**, om avskaffande av kvarvarande elevavgifter vid universiteten och vissa högskolor.

Man kan med tillfredsställelse konstatera, att i årets statsverksproposition väckts förslag om avskaffande av åtskilliga av de avgifter, som åvilar studerande vid universitet och högskolor. Särskilt glädjande är att de studerande vid farmaceutiska institutet, som f. n. är avsevärt mer betungade av olika avgifter än övriga studenter, kommer att befrias från flertalet av de avgifter som de nu har att erlægga.

De krav på borttagande av elevavgifterna vid universiteten och högskolorna, som framfördes av Sveriges förenade studentkårer (SFS) hösten 1955, har av vederbörande departementschefer i vissa fall accepterats, i vissa fall tillbakavisats och i vissa fall icke ens anmälts; beträffande terminsavgifterna vid Stockholms högskola har Kungl. Maj:ts ställningstagande ännu icke redovisats. SFS:s synpunkter synes emellertid vara värda att ytterligare beaktas.

Vid Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutets högre mejerikurs har de studerande i första årskursen att erlægga 50 kronor i laborationsavgift. Bibehållandet av denna avgift innebär dels en inte obetydlig belastning för de studerande, dels en klar inkonsekvens, i det att motsvarande avgift föreslås bortfalla vid farmaceutiska institutet och tidigare bortfallit vid de filosofiska fakulteterna.

Vid de tekniska högskolorna upptages i samband med inskrivningen en depositionsavgift på 50 kronor. Denna torde vara att betrakta som en form av ersättning för slitage på laboratorieutrustningen. Eftersom motsvarande avgifter vid övriga läroanstalter har avskaffats eller aldrig existerat, synes depositionsavgiften, som icke redovisas i riksstaten, böra slopas.

Övriga kvarstående elevavgifter är av följande slag. Inskrivningsavgifter finnes vid universiteten, karolinska mediko-kirurgiska institutet och handels-högskolorna; examensavgifter finnes vid dessa och flera ytterligare lärosäten. Inkonsekvenserna på detta område är uppenbara även inom samma huvudtitel. En civilingenjör har sålunda icke behövt erlægga vare sig inskrivningsavgift eller examensavgift, en tandläkare däremot den sistnämnda avgiftstypen och en läkare bådadera. En veterinär har erlagt examensavgift, däremot ej en agronom eller en jägmästare.

De belopp det här rör sig om är icke vare sig per student eller tillsammans särskilt betydande. Däremot torde uppbördens och förvaltningen av avgifterna förorsaka ett arbete som inte står i rimlig proportion till intäkterna. I ett

fall, nämligen inskrivningsavgiften vid karolinska institutet på 50 öre per student, måste det starkt ifrågasättas om avgiften täcker de med avgiftssystemet förknippade kostnaderna. Speciellt anmärkningsvärt beträffande dessa avgifter är att de endast i ett mindre antal fall redovisas i riksstaten och att inkomsterna i så fall starkt undervärderas. Medan intäkterna av inskrivningsavgifter för räkenskapsåret 1954/55 kan beräknas till 37 700 kronor, beräknades intäkterna i riksstaten till blott 23 300 kronor. Av examensavgifterna, sammanlagt ca 53 400 kronor, finns endast 3 900 kronor (avseende handelshögskolorna) redovisade i riksstaten, i övriga fall står avgifterna helt till den examinerande myndighetens förfogande. Vid Uppsala universitet skall de således enligt Kungl. Majt:s föreskrift användas "i och för bestridande av dels nödvändiga expensutgifter, dels ock kostnaderna för andra av fakultetens verksamhet föranledda behov, för vilka anslag av statsmedel ej äro beviljade". Ett slopande av avgifterna förutsätter givetvis, att anslagen till läroanstalterna höjs såsom kompensation för de bortfallna intäkterna. En sådan anslagshöjning synes dock icke behöva uppgå till samma belopp som avgifterna. Tillgängliga uppgifter ger nämligen vid handen, att de genom inskrivnings- och examensavgifterna erhållna kassorna stundom använts till ändamål, som icke synes böra bestridas av vare sig avgifter från de studerande eller statsmedel. Tilläggas bör att medelsanvändningen icke synes vara bunden av en gemensam, fast praxis och att förvaltningen av de influtna medlen ibland synes vara otillfredsställande; vid en fakultet uppges sålunda räkenskaperna vara oreviderade sedan minst tio år. Det synes självklart, att de från de enskilda studenterna uppburna medlen icke får vare sig förvaltas med mindre omsorg eller användas för mindre angelägna ändamål än övriga statsmedel.

Sammanfattningsvis kan alltså konstateras, att de kvarstående elevavgifterna tillhör ett godtyckligt och föråldrat system så till vida som de kvarstår vid vissa läroanstalter men har avskaffats eller aldrig existerat vid de övriga. Administrativt synes de förorsaka ett oproportionerligt stort och från rationaliseringssynpunkt otillfredsställande merarbete. Avskaffandet av de obudgerade avgifterna synes, i den mån eljest till buds stående statsanslag eller förefintliga reservationer icke täcker motsvarande utgifter, under budgetåret 1956/57 kunna kompenseras genom tilläggsanslag; samtidigt ges de berörda läroanstalterna möjlighet att i sina ordinarie anslagsäskanden ta hänsyn till inkomstbortfallet. I ett fall, nämligen laborationsavgiften vid Alnarpsinstitutets högre mejerikurs, utgör avgiften en kännbar belastning för de studerande; här synes det erforderligt med en omedelbar anslagshöjning (vilken i enlighet med statsverkspropositionens uppgifter kan beräknas till 500 kronor). Bortfallet av universitetens inskrivningsavgifter och handelshögskolornas examensavgifter bör föranleda anslagshöjningar motsvarande de budgerade intäkterna av dessa avgifter.

Beträffande avgifter av olika slag vid läroanstalter hörande under jordbruksdepartementet hänvisas till hemställan i följdmotion nr 243.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen måtte besluta att avskaffa alla kvarstående elevavgifter vid universiteten och de under ecklesiastik- och handelsdepartementen hörande högskolorna samt

att riksdagen för budgetåret 1956/57 måtte besluta anvisa belopp till ersättning för bortfallna inkomster av elevavgifter

1) vid universiteten i Uppsala, Lund och Göteborg med högst 10 500 kronor eller det lägre belopp som må finnas skäligt med hänsyn till värderingen av övriga i ifrågavarande inkomstposter ingående särskilda uppbördsmedel,

2) vid handelshögskolorna i Stockholm och Göteborg med 23 025 kronor.

Stockholm den 26 januari 1956

Nils Theodor Larsson
Hammarby

Ingrid Gärde Widemar

Carl Albert Anderson

Erik Arrhén
